

Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Dinleme Becerisi İçin Hazırlanan Metin Sonu Soruları Üzerine Bir İnceleme*

An Investigation On The End-Of-Text Questions Prepared For Listening Skill In Teaching Turkish As A Foreign Language

Dilek KOCAYANAK**

Özet

Bu çalışmanın amacı; Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, Türkçeye Yolculuk ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B2 ders kitaplarında yer alan dinleme becerisinin metin sonu sorularını ölçme değerlendirme bağlamında incelemektir. Çalışma “soru kökü ve seçeneklerde doğru cevaba ipucu veren kullanımlar olması” hatası ile sınırlandırılmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman inceleme yoluyla çalışmanın verileri elde edilmiş ve değerlendirilmiştir. Buna göre; Yeni Hitit B2 ders kitabında dinleme becerisinin metin sonu sorularında bulunan soru kökü ve seçeneklerde doğru cevaba ipucu veren kullanımlar olması durumuyla ilgili toplamda 18 yanlış tespit edilirken Yedi İklim kitabında 33, Türkçeye Yolculuk kitabında ise 30’dur. Doğru cevaba ipucu veren yanlışların en çok; çeldiricilerin doğru yanıt ile aynı uzunlukta olmaması, öğrencinin ön bilgileri, hayattaki tecrübeleri ve mantığı yoluyla cevaplanabilecek düzeyde seçenekler olması, “sadece, hiç, bütün, hepsi” vb. sözcüklerin yanlış seçenek türetmeye yönelik kullanılması gibi hatalardan oluştuğu görülmüştür. Yeni Hitit B2 ders kitabındaki dinleme sonrası soruların geçerlik ve güvenilirliğinin diğer kitaplara oranla daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Çalışma verilerinden hareketle yabancılar Türkçe öğretimi alanında kullanılan ders kitaplarının ölçme değerlendirme bölümlerinin kapsam, soru çeşidi (eşleştirmeli, çoktan tek seçmeli, açık uçlu, doğru-yanlış vb.), anlaşılma vb. yönlerden hedef kitlenin seviyesine göre yeniden düzenlenmesi gerektiği anlaşılmıştır. Çalışmanın alanda hazırlanacak olan yeni ders kitaplarına katkı sunması umulmaktadır.

* Bu çalışma 03-05 Mayıs 2018 tarihleri arasında Erciyes Üniversitesinde düzenlenen I. Kaşgarlı Mahmud Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Sempozyumunda sunulan bildiri temel alınarak oluşturulmuştur.

** Öğr. Gör. Dr. (Nevşehir HBVÜ) dilekkocayanak@nevsehir.edu.tr 0000-0001-7033-7715

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, Dinleme Becerisi, Madde Yazımı

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the end text questions of the listening skill in the “Yedi İklim” Turkish Teaching Set, “Türkçeye Yolculuk” and “Yeni Hitit” Turkish for Foreigners B2 textbooks in the context of assessment and evaluation. The study is limited to the error of “the instructions and the options/items that give clues to the correct answer”. The data of the study were obtained and evaluated through document analysis, which is one of the qualitative research methods. According to this; In the “Yedi İklim” B2 textbook, there are 18 wrongs in total about the use of the question in the end text questions of the listening skill and the usages that give clues to the correct answer in the options, while it is 33 in the Yedi İklim book and 30 in the Türkçeye Yolculuk book. Most of the mistakes that give clues to the correct answer; Distractors are not of the same length as the correct answer, there are options that can be answered through the student’s prior knowledge, life experiences and logic, “only, nothing, all” etc. It has been observed that it consists of errors such as the use of words to derive wrong options. It has been determined that the validity and reliability of the post-listening questions in the Yeni Hitit B2 textbook are higher than the other books. Based on the study’s findings, the measuring and evaluation parts of the textbooks used in the area of Turkish as a foreign language were evaluated for their scope, question types (paired, multiple choice, open-ended, true-false, etc.), understanding, etc. It has been acknowledged that it has to be adjusted in accordance with the target audience’s level from all angles. It is envisaged that the study would help with the creation of new field textbooks.

Keywords: Turkish as a Foreign Language, Listening Skill, İtem Writing

GİRİŞ

Eğitim araç gereçleri içerisinde, ders kitaplarının önemi büyüktür. Ders kitapları “sürekliliği, doğruluğu, değişkenliği” tartışılan bir olgu olan bilginin yanı sıra “görsel, algısal, ussal ve zihinsel” kazanımların toplamına işaret eder (Demirel 2015: 40). Kitaplar öğrenme-öğretme sürecinin vazgeçilmez görsel araçlarıdır. Göçer (2007) ders kitaplarının öğrenci seviyesine uygunluğu, görsel özelliği ve ölçme-değerlendirme bölümleriyle öneminden bahsederek öğrencilerin istenilen dil becerilerini edinmelerinde kolay ulaşılabilir olması, tema ve konulara uygun metinlerden oluşması gerektiğini vurgulamaktadır. Ders kitabı, belli bir öğretim programına bağlı olarak hazırlanan, öğretici-içerik-öğrenci arasındaki doğru ve gerekli bilgi, beceri ve/ya değer alışverişini sağlayan en temel ders aracıdır (Caner ve Kurt 2020: 367). Ders kitaplarını eğitim ve öğretim sürecindeki en önemli öğelerden biri olarak gören Hutchinson ve Torres (1994: 315) ise uygun bir ders kitabı olmadığında öğretimin büyük bir kısmının eksik kalacağını vurgular.

Tüm bu bilgilerden de anlaşılacağı üzere doğru bilginin kaynağı olan ders kitaplarının bir kılavuz olduğu, öğrencilere ve öğreticilere izleyecekleri bir yol haritası çizdiği aşikârdır. Görsel ve işitsel olarak zenginleştirilmiş etkinliklerin yer aldığı ders kitapları sistematik, planlanmış ve dengeli bir dil içeriğine sahip ders materyalleridir.

Yabancılar Türkçe öğretiminde hazırlanan kitapların uygunluk durumu Diller İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçeve Metnine göre belirlenmektedir. Avrupa Konseyine üye olan ülkelerin çoğu kendi ana dillerini yabancılar öğretmek için ders programlarını bu Çerçeve Metni esas alarak hazırlamaktadır. Bu bağlamda, Avrupa Konseyi üyesi olan Türkiye'nin de, Türkçenin yabancılar öğretiminde hazırlayacağı eğitim programlarını ve ders kitaplarını Çerçeve Metin'de yer alan kazanım ve ölçütlerle uygun olarak hazırlaması gerekmektedir.

Ders kitaplarındaki içerik ile ölçme değerlendirme süreci birbirine koşut bir şekilde yürütülmelidir. Çünkü bir bakıma ölçme değerlendirme süreci öğrencinin ne kadar öğrendiğini, öğretmenin ise ne kadar öğrettiğini test eden bir süreçtir. Başol (2013: 3) öğretimin olduğu her dönemde ölçme ve değerlendirmeye ihtiyaç duyulduğunu; kurul kararları, öğretmen görüşleri, sınavlar, portfolyolar ve daha adını sayamayacağımız pek çok araçla öğrenci başarısının ortaya konmaya çalışıldığını vurgulamaktadır. Dolayısıyla izlenen eğitim programındaki başarı derecesi, başarısızlığın belirlenmesi ve sebepleri diğer eğitsel uygulamalarda yardımcı olacaktır. Eğitim öğretim sürecinin birbirinden ayrı düşünülmesi mümkün değildir. Ölçme değerlendirme bu sürecin başlangıcından sonuna kadar doğru programın planlanıp yürütülmesinde büyük rol oynar. Kullanılacak araç- gereçlerin neler olması gerektiği, öğrencinin motivasyonunun sağlanması, öğrenciye geri dönütler verilmesi, sistemin olumsuz özelliklerini belirleme ve düzeltme gibi pek çok alanda ölçme değerlendirme yol gösterici, kolaylaştırıcı, geliştirici özelliğe sahiptir.

Dil düzeyine uygun hazırlanan metin sonu sorularının öğrencinin zihinsel beceri ve düşünme düzeyini belirlediği unutulmamalıdır. Dil düzeyine uygun olmayan sorularla karşılaşan öğrencilerin metni anlasa da hem kendilerini ifade etmede hem de soruları cevaplamakta zorlandıkları da görülmektedir. Kavruk ve Çeçen (2013) soruların öğrencilerin zihin becerileriyle doğrudan ilişkili olduğunu vurgulayarak bu soruların zihinsel yapılandırmada önemli bir rolde bulunduğunu ifade etmektedir. Metin sonu sorularının düzeye ve amaca uygun, nitelikli bir şekilde hazırlanması gerekmektedir. Düzeye uygun olmayan sorulara yer vermenin dışında Yenilenmiş Bloom Taksonomisindeki basamaklara uygun soru hazırlanmadığı da alanda yapılan çalışmalarla kanıtlanmıştır. Çalışmalar hatırlatma ve anlama basamağına yönelik soru hazırlamanın fazla; uygulama, analiz etme, değerlendirme ve yaratma basamaklarına yönelik soru hazırlamanın daha az olduğunu (Boylu 2019); metin altı sorularının en fazla bilgi basamağında, en az ise yaratıcılık basamağında yer aldığını göstermektedir (Oktay 2015).

Kılış ve Seven (2006: 70)'in yaptığı çalışmada hazırlık ve değerlendirme sorularıyla ilgili aşağıdaki problemler tespit edilmiştir: (1) Değerlendirme sorularında kapsam geçerliği yeterince sağlanamamaktadır. (2) Öğrencileri düşünmeye, araştırmaya ve yaratıcılığa sevk edecek sorulara fazla yer verilmezken; genel olarak ezbere dayalı bilişsel alanın bilgi basamağında sorulara geniş yer verilmektedir. (3) Değerlendirme ve hazırlık soruların bölümünde yeterli oranda kavrama ve uygulama basamağında soruya

yer verilmemektedir. (4) Ders kitaplarında yeterli oranda eşleştirmeli, kısa cevaplı ve çoktan seçmeli sorular bulunmamaktadır. (5) Değerlendirme sorularının cevap anahtarı verilmemektedir.

Özellikle ünite ve konuya başlarken hazırlık sorularında öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri harekete geçirilmeli, öğrenciyi öğrenmeye motive etmeli; eleştirel düşünmeye, araştırma ve inceleme yapmaya yöneltecek nitelikte olmalıdır. Değerlendirme sırasında sorulacak soruların: öğrencilerin yakın çevresi, ihtiyaçları ve günlük yaşantısı ile ilgili olması, öğrencide ünite veya konuyu öğrenmek için istek uyandırması, öğrencinin bilgi ve beceri birikimine uygun olması ve öğrencilerin düzeylerine uygun araştırma, inceleme, deney ve gözlemlere yer verilmesi gerekmektedir (Tertemiz ve diğerleri 2003: 52).

Ders kitaplarındaki metin sonu soruları öğrencilerin kendilerini değerlendirmesi için bir şans vermeli, ne anladığını ve ne yapabildiğini keşfetmesine ortam sunmalıdır. Millî Eğitim Bakanlığınca yayımlanan Ders Kitaplarını Değerlendirme Raporunda (2021) mevcut ders kitaplarının en zayıf yönünün ölçme değerlendirme soruları olduğu, soru türlerinin çeşitlendirilmesi gerektiği, özellikle merkezi ve uluslararası sınavlarda yer alan sorular dikkate alınarak soruların hazırlanması gerektiği şeklinde açıklanmıştır.

Yabancılar Türkçe öğretiminde her bir beceri için hazırlanacak sorularda kullanılan verilerin niteliğini değerlendirme ve yorumlama çok önemlidir. Bilginin niteliğini yorumlamak ise güvenilirlik ve geçerlik ile mümkündür. Ancak alanyazında yabancılar Türkçe öğretimi için hazırlanmış kitaplarda yer alan dinleme ve okuma becerileri için hazırlanmış olan metin sonu sorularının niteliği tartışılmaktadır. Beceri için yazılmış ya da seçilmiş metin sonu soruları konu, tür ya da içerik açısından uygun olma, kullanılan dil ve ifadelere dikkat etmeme, ölçülmek istenen beceriye ve kazanıma uygun hazırlanmama gibi pek çok hata barındırmaktadır. Metnin hem yapısal hem de içeriğindeki olumsuzlukların yanı sıra metin sonu sorularında seçeneklerin sade ve anlaşılır olmaması, seçeneklerde eksik ya da yanlış bilginin olması, aynı soru tipinin kullanılması, soru kökü ve seçeneklerin yapı ve içerik bakımından uygun olmaması gibi pek çok hata da bulunmaktadır. Kitaplarda bu hatalardan en yaygın olarak görülenlerden biri de soru kökü ve seçeneklerde doğru cevaba ipucu veren kullanımların olmasıdır. Bu tür hatanın yer alması ise öğrencinin metni dinlemeden bile sorulara cevap vermesini sağlamaktadır. Örneğin; seçeneklerde öğrencinin Türkçe bilgisine dayanarak cevaplayacağı türden sorulara yer vermek uygun değildir. “Türkiye’nin en kalabalık şehri İstanbul’dur.” gibi bir ifadeye seçeneklerde yer vermek öğrencinin metni hem okumadan hem de dinlemeden kolaylıklar cevaplamasını sağlayacaktır. Aynı zamanda seçenekler öğrencinin ön bilgileri, hayattaki tecrübeleri ve mantığı yoluyla cevaplanabilecek türden ifadelerle oluşturulmamalıdır. Örneğin; “Şehirlerde insanlar erken uyanırlar.” gibi bir tümcenin doğru ya da yanlış olup olmadığını sorgulanması öğrencinin mantığı ile kolaylıkla doğru cevaba ulaşılacağına göstergesidir. Seçeneklerde “sadece, hiç, bütün, hiçbiri, hepsi” vb. sözcüklerin yanlış seçenek türetmeye yönelik kullanılması da uygun değildir. Örneğin “Kan grubunun beslenme üzerinde hiçbir etkisi yoktur.” ifadesindeki hiçbir sözcüğü doğru cevaba ipucu veren bir kullanımdır. Özellikle sıralama etkinliğinin de çok dikkatli hazırlanması gerekmektedir. Öğrencinin tümce, paragraf, görsel veya metinleri okuma anlama becerisiyle sıraya

koyma olasılığı vardır. Herhangi bir dinleme metninde yer alan görsel, tümce veya paragrafların sıraya konması görsel okuma ve yerleştirme becerisi ile mümkün olabilir. Bu bağlamda sıralama etkinliklerinin de çok iyi hazırlanması gerekmektedir. Bunun yanı sıra çeldiricilerin doğru yanıt ile aynı uzunlukta olmaması, aynı dinleme metni için hazırlanan farklı soru tekniklerinde binişik sorulara yer verme, sürekli olumsuz ifade ile doğru cevaba ulaşma gibi hatalar da öğrenci için ipucu veren kullanımlardır.

Bu bağlamda yabancılara Türkçe kitaplarında yer alan bir metnin öğrenciler tarafından anlaşılıp anlaşılmadığı ancak metne hazırlık ve metin sonu sorularının amaca uygun hazırlanmasıyla mümkün olabilir. Metin sonu sorular öğrencilerin çözümleme, ilişkilendirme, yorumlama, değerlendirme, açıklama gibi zihinsel etkinliklerin gerçekleşmesine olanak sağlamalıdır. Metin sonunda öğrencide edinilen beceri ve kazanılan davranışları ölçmeye yarayan sorulara yer verilip verilmediği, ölçme araçlarının homojen bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı (eşleştirme, doğru yanlış, eşleştirme, çoktan tek seçmeli vb.) çok önemlidir. Ayrıca unutulmamalıdır ki hazırlanan her metin sonu soruları ölçme değerlendirme ölçütlerine uygun olmalıdır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Türkçenin yabancılara öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki dinleme becerisi için hazırlanan metin sonu sorularının ölçme değerlendirme açısından yeterliğini ve dil öğrenme öğretim sürecine katkısının ne düzeyde olduğunu belirlemek ve birtakım önerilerde bulunmaktır.

1.2. Sınırlıklar

Araştırma Türkçenin yabancılara öğretiminde kullanılmakta olan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, Türkçeye Yolculuk ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B2 ders kitaplarında yer alan dinleme becerisi için hazırlanmış olan metin sonu sorularıyla sınırlı tutulmuştur. Çalışma “soru kökü ve seçeneklerde doğru cevaba ipucu veren kullanımlar olması” hatası ile sınırlandırılmıştır.

1.3. Yöntem

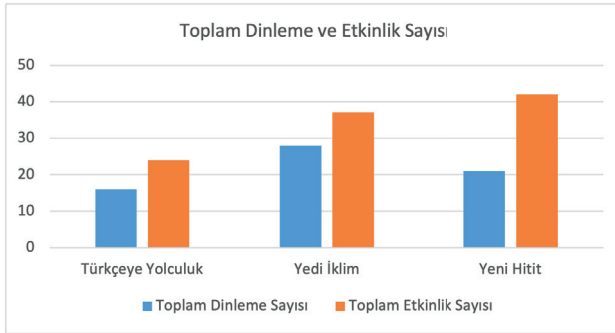
Çalışmanın araştırma deseni nitel olarak belirlenmiştir. Araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Türkçenin yabancılara öğretiminde kullanılan ders kitapları tarama tekniği ile incelenmiştir. İncelemeye tabi tutulan kitaplarındaki dinleme becerisi için hazırlanan metin sonu soruları ölçme değerlendirmenin iki önemli dayanağı olan geçerlik ve güvenilirlik ölçütleri bağlamında incelenmeye ve dil becerilerini edindirmede sürecine katkı düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır.

1.4. Verilerin Analizi

Ele alınan ders kitaplarındaki dinleme becerisi için hazırlanmış metin sonu soruları tarama tekniği kullanılarak soru kökü ve seçeneklerde doğru cevaba ipucu veren kullanımlar olup olmaması bakımından incelenmiştir. Metin sonu sorularında bulunan dilbilgisi, yazım, noktalama vb. hatalar inceleme sonuçlarının güvenilirliği açısından düzeltilmemiştir. Belirlenen çerçeve açısından her bir soru maddesinin tek tek yukarıdaki hata türünü barındırıp barındırmadığına bakılmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik konularında çalışmanın dışından iki araştırmacıya danışılmış ve metin sonu soruları ve hata eşlemeleri %100'lük bir anlaşmayla belirlenmiştir.

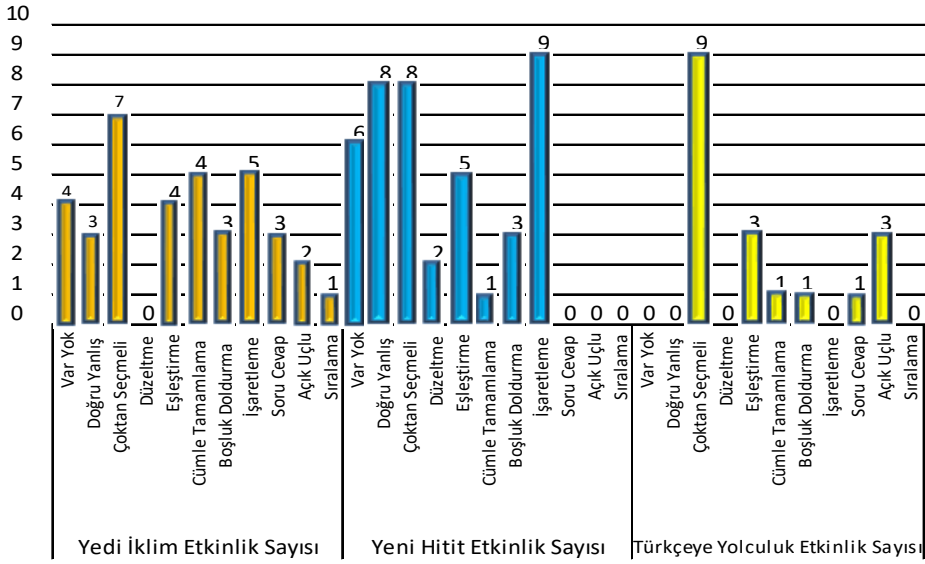
2. BULGULAR VE YORUM

Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı altı üniteden oluşmaktadır. Toplam dinleme sayısı 21 ve bu dinleme metinlerine bağlı hazırlanmış etkinlik sayısı ise 42'dir. Yedi İklim Yabancılar İçin Türkçe B2 ders kitabında ise sekiz ünite vardır ve 28 dinleme metni bulunmaktadır. Bu dinleme metinlerine bağlı toplamda 37 etkinlik yer almaktadır. Türkçeye Yolculuk Ders Kitabı da tıpkı Yedi İklim gibi sekiz ünite-den oluşmaktadır. Toplam dinleme sayısı 16, etkinlik sayısı ise 24'tür. İncelenen ders kitaplarında ünite kapsamındaki dinleme becerisi için hazırlanmış metin sayısı ve etkinlikleri farklılıklar göstermektedir. Ancak yirmi bir dinleme metni olan Yeni Hitit kitabının en fazla metin sonu etkinliğine sahip olduğu görülmektedir. Üç kitapta yer alan toplam dinleme ve etkinlik sayısı aşağıda grafikte gösterilmiştir.

Tablo 1: Türkçeye Yolculuk, Yedi İklim ve Yeni Hitit Kitaplarında Yer Alan Toplam Dinleme ve Etkinlik Sayısı

Kitaplarda yer alan dinleme becerisine ait etkinlik çeşitlerine de bakılmıştır. Kitaplarda en fazla etkinlik türü olarak doğru yanlış (Türkçeye Yolculuk: 6, Yeni Hitit: 8, Yedi İklim: 7) ve çoktan tek seçmeli (Türkçeye Yolculuk: 9, Yeni Hitit: 8, Yedi İklim: 3) etkinlik türlerine rastlanmıştır. Yedi İklim ders kitabı 11 farklı etkinlik çeşitliliğine sahipken, Türkçeye Yolculuk kitabında 7 farklı etkinlik yer almaktadır. Bu etkinlik türlerinde soru cevap, sıralama ve açık uçlu sorular dikkat çekmektedir. Öğrencilerin dinledikleri metne kasıtlı olarak yerleştirilmiş olan hataları bulmaları ve bu hataları düzeltmeleri istenen düzeltme etkinliği sadece Yeni Hitit ders kitabında yer almaktadır. Cümle tamamlama etkinliği ise (Türkçeye Yolculuk ve Yeni Hitit) yalnızca bir adet kullanılmıştır. Kitaplarda yer alan etkinlik türleri aşağıdaki grafikte yer almaktadır.

Tablo 2: Kitaplarda Yer Alan Dinleme Becerisine Ait Etkinlik Türleri

2.1. Yedi İklim Türkçe B2 Ders Kitabındaki Dinleme Becerisi İçin Hazırlanan Metin Sonu Sorularına Ait Bulgu ve Yorumlar

2.1.1. Dinleme Metni: Farklı Düşümler

Bu dinleme metni eşleştirme etkinliğinden oluşmaktadır. Dinleme metninde düğün geleneklerinin hangi ülkelere ait olduğu yazılması istenmektedir. Ancak dinleme metninde yer alan görseller doğru cevaba ipucu vermektedir. Örneğin “Gelinle damat tek kaşıktan çorba içer.” ifadesi dinlenmeden “Çek Cumhuriyeti” veya “Dilek ağacına dilekler yazılır.” seçeneği ise doğrudan “Hollanda” şeklinde yazılabilir. Çünkü tümcelerde yazılı olan tüm ifadeler resimler ile gösterilmiştir. Dolayısıyla öğrenci metni dinlemeden sadece görsellere bakarak dört seçeneği doğrudan yazabilir.

Şekil 1: Yedi İklim Türkçe B2 Ders Kitabı, 2015, s. 40

	NEREDE?
1.Gelinle damat tek kaşıklı çorba içer.	
2.Gelinin yüzü beyaza boyanır.	
6.Dilek ağacına dilekler yazılır.	
7.Büyükler gelinin ayaklarını yıkar.	

2.1.2. Dinleme Metni: Yüzük Nerede?

Bu dinleme metni altı doğru yanlış ve boşluk doldurma alıştırmalarından oluşmaktadır. Dinleme metninde yer alan boşluk doldurma etkinliği ile öğretilen bileşik zamanlı yapı pekiştirilmek istenmiştir. Ancak dinleme metni yazılı bir şekilde kitapta yer aldığı için doğru yanlış sorularının tamamına ipucu vermektedir. Dolayısıyla bu etkinlikten sadece dilbilgisini pekiştirmek amacıyla bir sınıf içi etkinliği olarak yararlanılabilir.

Şekil 2: Yedi İklim Türkçe B2 Ders Kitabı, 2015, s. 52

Derya	Aaa, elektrikler kesildi!
Deniz	Tüh, yazdıklarımızı kaydedememiştin!
Derya	Ne yapalım şimdi?
Deniz	Eskiden ne yaparlarmış acaba?
Derya	Babam anlatmıştı. Akşamları tüm aile gaz lambası ile otur..... Babamın dedesi hikâyeler anlat..... Babam ve kardeşleri de ilgi ile onu dinle.....
Deniz	Şimdi hatırladım, bana da annem anlatmıştı. Onlar da akşam olunca komşularla bir araya gelir ve oyunlar oyna..... Mesela bir yüzük oyunu varmış. Fincantar bir tepsiye dizil..... Yüzük, bunlardan birinin altına saklan..... Oyuna hangi grubun başlayacağı yazı tura atılarak belirlen..... Kazanan taraf göstermeden yüzüğü saklar ve karşı grubun bunu bulmasını iste..... Arayan grup istediği fincanı "Boş!" diyerek kaldırabil....., bunda sayı sınırlaması yokmuş. Ancak, boş diye kaldırdığı fincanın altından yüzük çıkarsa arayan taraf kaybed.....
Derya	Ne kadar güzel! Bu oyunu biz de oynayalım.
Deniz	Ama kalabalık grupla oynanması gerekir diye biliyorum.
Derya	O zaman arkadaşlar gelince hep birlikte oynayalım.

1. İki arkadaş çalışıyormuş.	D	Y
2. Derya'nın dedesi torunlarına hikâye anlatırmış.	D	Y
3. Derya'nın annesi komşularla yüzük oyunu oynamış.	D	Y
4. Yüzük oyununda yüzükler tepsiye dizilirmiş.	D	Y
5. Oyuna yazı tura atılarak başlanırmış.	D	Y
6. Fincanda yüzüğü bulan oyunu kaybedermiş.	D	Y

2.1.3. Dinleme Metni: Tahta Çanaklar

Bu dinleme metninde öğrencilerden kendilerine karışık verilen görselleri doğru sıralamaya sokmaları istenmektedir. Bu etkinlikte üçüncü resmin son sıralama görseli olacağı çok açıktır. Sıralama etkinliğinde görsel okuma becerisiyle öğrenci kolaylıkla görselleri sıraya koyabileceğinden bu yönüyle bu tekniğin geçerlik ölçütü sağlanamamaktadır. Tıpkı tümce, paragraf veya metni anlamlı sıraya koyma veya boşluk doldurma etkinliklerinde olduğu gibi öğrencinin görsel okuma veya yerleştirme becerisiyle resimleri sıraya koyma olasılığı bulunmaktadır. Bu bağlamda dinleme metninin tüm bu olasılıklar göz önünde bulundurularak hazırlanması gerekmektedir.

Şekil 3: Yedi İklim Türkçe B2 Ders Kitabı, 2015, s. 71

2.1.4. Dinleme Metni: Hayatın İşleyişi

Bu dinleme metni sekiz adet doğru yanlış sorusundan oluşmaktadır.

Şekil 4: Yedi İklim Türkçe B2 Ders Kitabı, 2015, s. 87

Metne göre;	D	Y
1. İnsanların ses izleri birbirinden farklıdır.		
2. Sağlıklı olmak isteyen hastaya doğru ilaç verilmeli.		
3. Kan grubunun beslenme üzerinde hiçbir etkisi yoktur.		
4. Bütün insanlar belli bir diyetle rahatça kilo verebilir.		
5. Kan grupları, vücudun sırlarını aydınlatan anahtardır.		
6. Kan grupları ve beslenme arasında bir bağ yoktur.		
7. Doğru ya da yanlış beslenme yoktur.		
8. Doğru beslenme için kan grubuna göre doğru besinler seçilmelidir.		

Dinleme metnine bağlı olarak hazırlanmış birinci, üçüncü ve sekizinci sorular öğrencinin ön bilgileri, hayattaki tecrübeleri ve mantığı yoluyla cevaplanabilecek düzeyde sorulardır.

3. Kan grubunun beslenme üzerinde hiçbir etkisi yoktur.

4. Bütün insanlar belli bir diyetle rahatça kilo verebilirler.

Bu seçeneklerde yer alan “hiçbir” ve “bütün” kelimeleri soru köklerinde bulunan ve yanlış seçenek türetmeye yönelik kullanılan ifadelerden biridir. “Her, hep, kesinlikle, sadece” gibi ifadelerin bulunduğu seçenekler genellikle metinden çıkarılamayacak bilgiler taşımaktadır. Seçeneklerde bu tür kullanımlara yer verilmesi sorunun doğru ya da yanlışlığını pekiştirmek amacıyla tercih edilmekte. Ancak bu ifadeler doğru cevaba ipucu veren kullanımlar arasındadır. Dolayısıyla bu durum hazırlanan soruların geçerliğinin ve güvenilirliğinin düşmesine sebep olmaktadır.

2.1.5. Dinleme Metni: Su Gibi Aziz Ol!

Bu dinleme metni doğru yanlış ve boşluk doldurma etkinliğinden oluşmaktadır. Doğru yanlış sorularında yer alan 4. seçenek doğru cevaba ipucu içeren bilgi barındırmaktadır.

4. Alınan su miktarı azalınca vücutta depolanan yağ miktarı artmaya başlar. D Y

Dinleme metninde bulunan bu seçenek öğrencinin ön bilgileri, hayattaki tecrübeleri ve mantığı yoluyla cevaplanabilecek düzeyde bir sorudur.

2.1.6. Dinleme Metni: Köyde ve Şehirde Hayat

Şekil 5: Yedi İklim Türkçe B2 Ders Kitabı, 2015, s. 104

	Doğru	Yanlış
1. Köylerde akşam vakti meydanlar boşalır.		
2. Şehirlerde insanlar erken uyanır.		
3. Köydeki hızlı yaşam insanları çok yorar.		
4. Şehirde çok yoğun bir trafik vardır.		
5. Şehirlerde insanlar yeniden hayat bulur.		
6. Köylerde çok sayıda postane, market ve eczane vardır.		

Bu dinleme metni dört seçeneikli çoktan tek seçmeli ve doğru yanlış sorularından oluşmaktadır. Dinleme metni dinlemeye gerek kalmadan öğrencinin ön bilgilerine, art alan bilgisine ve mantığına göre cevaplanabilecek düzeydedir. Dinleme metni için hazırlanmış altı sorunun tümü de öğrencinin dinlemesine gerek kalmadan işaretleyebileceği, doğru cevap için sadece kendi bilgisinin yeterli olabileceği türden hazırlanmıştır.

2.1.7. Dinleme Metni: Hava Durumu

Bu dinleme metni eşleştirme etkinliğidir. Doğadaki işaretleri anlayarak veya okuyarak doğru hava tahmininde bulunulabileceğinden bahsedilmiştir. Sorular doğadaki işaretlerin ne olduğu ve bu işaretler sonucunda havanın nasıl olacağı konusunda eşleştirme yapılması istenmiştir.

1. Kışın bulutsuz hava
2. Havadaki nemin yükselmesi

şeklinde yazılan doğa işaretlerinin hangi hava olayına neden olacağı işaretlenmesi istenmiştir. Bu sorular öğrencinin ön bilgileri, hayattaki tecrübeleri ve mantığı yoluyla cevaplanabilecek düzeyde sorulardır.

2.1.8. Dinleme Metni: Nasıl Başardıklarını Merak Ediyorum

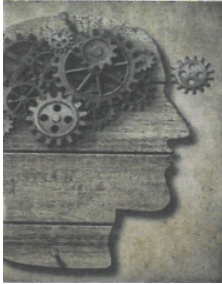
Bu dinleme metni doğru yanlış sorularından oluşmaktadır. Metin hiç dinlenmeden ikinci, beşinci, altıncı ve yedinci seçenekler, öğrencinin doğrudan ön bilgileri, hayattaki tecrübeleri, art alan bilgisi veya mantığı yoluyla cevaplanabilecek düzeyde sorulardır.

Şekil 6: Yedi İklim Türkçe B2 Ders Kitabı, 2015, s. 154

C. NASIL BAŞARDILAR?

1. Dinleyelim, işaretleyelim.
Nasıl Başardıklarını Merak Ediyorum

	Doğru	Yanlış
1. Kuru üzüm ve ceviz, oksijen almak için önemlidir.		
2. Sigara, zihnin algılamasını düşürür.		
3. Kan, pıhtılaşınca beyne daha az oksijen gönderiyor.		
4. Sabah çalışıp öğleden sonra tekrarlamak gerekir.		
5. Beyin, 80 yaşına kadar yeni hücreler yapıyor.		
6. Endişeli insanların beyinleri sağlıklı değildir.		
7. Düşündürücü eserler beyni geliştirir.		

2.1.9. Dinleme Metni: Türk Kahvesi

Şekil 7: Yedi İklim Türkçe B2 Ders Kitabı, 2015, s. 162

 Türk Kahvesi

	D	Y
1. Avrupalılar kahveyle Araplar sayesinde tanışmıştır.		
2. Türk kahvesinin kendine özgü bir pişirme şekli vardır.		
3. Türk kahvesi bardaklarla servis edilir.		
4. Türk kahvesinde köpük bulunmaz.		
5. Kahve içilmeden önce kaşıkla karıştırılır.		
6. Kız isteme geleneğinde kahvenin özel bir yeri vardır.		

Dinleme metni doğru yanlış ve dört seçenekli çoktan tek seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Doğru yanlış sorularında bulunun seçenekler hakkında herhangi bir art alan bilgisine sahibi olan öğrenci 2, 3, 4, 5 ve 6. soruları kolaylıkla yapacaktır. Ayrıca “Türk kahvesinde köpük bulunmaz.” tümcesi olumsuz yapı ile oluşturulması doğru cevaba ipucu veren bir kullanımın olduğunun göstergesidir.

2.2. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabındaki Dinleme Becerisi İçin Hazırlanan Metin Sonu Sorularına Ait Bulgu ve Yorumlar

2.2.1. Dinleme Metni: Nobel Edebiyat Ödülü

Bu dinleme metni doğru yanlış ve var yok sorularından oluşmaktadır. Doğru yanlış sorularında yer alan üçüncü soruda yanlış seçenek türetmeye yönelik bir ifade bulunmaktadır.

3. Nobel Ödülüne yalnızca örgütlerinin, üniversitelerin dil bilimi akademisyenleri ve Akademi üyeleri aday olabilirler.

Seçenekler oluşturulurken “yukarıdakilerin hepsi”, “yukarıdakilerin hiçbiri”, “çoğunlukla”, “bazen”, “nadiren” gibi kelimelerin kullanımından kaçınılmalıdır.

2.2.2. Dinleme Metni: Aşık Veysel: Dostlar Beni Hatırlasın

Dinleme metni var yok ve doğru yanlış sorularından oluşmaktadır. Doğru/ yanlış bölümündeki 3. soruda “Vesyel’in gözleri sadece kırmızı rengi seçebilirmiş.” ifadesi yer almaktadır. “Sadece” sözcüğü soru köklerinde bulunan ve yanlış seçenek türetmeye yönelik kullanılan ifadelerden biridir. Soru yazarının bu kullanımları sorunun doğru ya da yanlışlığını pekiştirmek için kullandığı düşünülmektedir.

2.2.3. Dinleme Metni: Yel Değirmenlerine Karşı

Bu dinleme metni var yok ve doğru yanlış sorularından oluşmaktadır. Burada İspanyol romancı Cervantes’in romanı ve aynı zamanda bu romandaki asıl şahsiyetin adı olan Don Kişot hakkında yeteri kadar art alan bilgisine sahip bir öğrenci metni dinlemeden tüm sorulara kolaylıkla cevap verebilir.

Şekil 8: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı, 2012, s. 16

	Doğru	Yanlış
1. Don Kişot'un önceleri sakin bir hayatı vardır.	☐	☐
2. Don Kişot, avada gördükleri yel değirmenlerini canavara benzetir.	☐	☐
3. Yardıma muhtaç insanlar Don Kişot kendilerine yardım etmesini isterler.	☐	☐
4. Don Kişot bir şatoda kendisini sövalye ilan ettirir.	☐	☐
5. Don Kişot, yaptıklarının çılgınlık olduğunu asla kabul etmez.	☐	☐

2.2.4. Dinleme Metni: Uzun Yılları Da Göze Alabilen Bir Dostluk

Bu dinleme metni doğru yanlış ve iki adet çoktan tek seçmeli sorudan oluşmaktadır. Doğru yanlış etkinliğinde bulunan sorular aşağıdaki gibidir:

1. Hayatımızda her zaman ileride önümüzde çıkacak fırsatları düşünüp mutlu olmalıyız.
2. Bir zamanlar hayatımızdan çıkarmak istediğimiz insanları bir gün tekrar isteyebiliriz.
3. Bazen yanımızdaki insanların aslında yanımda olmasını istediklerimiz olmadığını fark edebiliriz.
4. Bir gün karşımıza yeni fırsatların çıkmadığını gördüğümüz gibi daha önce ne büyük fırsatlar kaçırdığımızı da anlarız.

Bu bölümde birinci ve dördüncü sorular genel geçer bilgileri içermektedir. Dinlemeden de seçeneklerin doğru veya yanlış olabileceği hakkında yorum yapılabilmektedir. Ayrıca çoktan tek seçmeli bölümde yer alan

“Yıldızların bizim için parladığını göremeyen gözlerimiz, gün gelir hayatımızdan kayan yıldızlarla dolu maziye kitlenir.’_____ demektir.” tümcesi öğrencinin okuduğunu anlama becerisi ile dinleme metnini dinlemeden kolaylıkla cevaplayabileceği türden bir sorudur.

Hazırlanmış diğer çoktan tek seçmeli soru ise;

“Yazarın “_____” demesi beklenemez.”

Hayatı ertelemeden yaşayın.

Hayatınızın her dönemini fırsatlarla dolu olduğunu düşünmeyin.

Pişmanlık duymamak için her şeyin değerini zamanında anlamaya çalışın.

Kaçırdığınızı düşündükleriniz gibi pek çok fırsat sizi ileride bulacaktır. şeklindedir.

Çoktan tek seçmeli sorularda seçeneklerin birbiriyle uyumlu olması için uzunluk ve kısalık bakımından aynı olması gerekmektedir. Çeldiriciler doğru cevap ile aynı uzunlukta olmalıdır. Seçenek oluşturmadaki bir diğer dikkat edilecek husus, seçenekler oluşturulurken aynı yapıdaki ifadelerin kullanılmasına özen gösterilmelidir. Örneğin dört seçenek de ad soylu sözcükler veya iki seçenek etken, iki seçenek edilgen yapıyla ifadelerle oluşturulabilir. Ayrıca seçeneklerde sadece bir olumsuz yapı kullanılarak doğru cevabın oluşturulması da uygun değildir.

2.2.5. Dinleme Metni: Yaşlılık mı? O da ne?

Bu dinleme metni çoktan tek seçmeli dört seçenekli dört sorudan ve hata düzeltme etkinliğinden oluşmaktadır. Çoktan tek seçmeli etkinliğin üçüncü sorusu aşağıdaki gibidir:

Uzmana göre yaşlılık_____.

engellenebilir

durdurulabilir

yavaşlatılabilir

uzatılabilir

Sorunun dördüncü seçeneğinde yer alan “uzatmak” ifadesi diğer dört seçeneğe göre olumlu bir anlam içermektedir. Üç seçeneği olumlu, bir seçeneği olumsuz anlam içeren ifade ile oluşturmak doğru değildir. Ayrıca mantık olarak “yaşlılığın uzaması” ifadesi de yanlış kullanım örneğidir.

2.2.6. Dinleme Metni: Yardıma İhtiyacım Var Mı?

Bu dinleme metni işaretleme ve eşleştirme etkinliğinden oluşmaktadır. Dinlemenin konusu “Korku” ile ilgilidir. Normal ve abartılı olarak kabul edilen korkuların nedenleri kısa bir paragrafta açıklanmıştır. Öğrencilerden hissettikleri duygular çerçevesinde bir uzmana gidip gitmemeleri gerektiği konusunda işaretleme yapmaları istenmiştir. Ancak dinleme becerisi daha çok konuşma ya da okuduğunu anlama becerisinin pekiştirmek için hazırlanmış bir etkinlik olarak kabul edilebilir. Verilen ifadenin karşısına öğrenciden sadece işaretleme yapması beklenmektedir. Ancak elbette metin dinlendikten sonra yorumlama, yeniden anlatma veya özetleme gibi teknikler kullanılabilir. Metne dair hazırlanan diğer alıştırmaya ise eşleştirme etkinliğidir. Burada da öğrencinin dinlemeden Türkçe bilgisine dayanarak cevaplayacağı türden eşleştirme etkinliği bulunmaktadır.

Şekil 9: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı, 2012, s. 33

6 İsaleteydim, eşleyelim

Yardıma İhtiyacım Var mı?

Korku, tehlike karşısında verilen tepkidir. Dalayısıyla da, korku, kişiyi koruyan bir tepki olabilir. Her men hemen herkes tarafından paylaşılan ve bir noktaya kadar da gerekli olan korkular da “normal” olarak tanımlanır. Hastalıklı olarak nitelendirilen korkular ise, normal olarak algılanan bir nesne ya da durumun kişi tarafından abartılı şekilde tehlikeli olarak düşünülmesi sonucu gelişen korkulardır. Korkularınızdan dolayı aşağıdakiikleri hissediyorsanız vakit kaybetmeden bir uzmandan yardım almalısınız.

Ne zaman bir uzmana başvurmalısınız?

- dayanamayacak kadar şiddetli panik, baygın hissi oluyorsa; _____
- yaşamaya sevinçiniz kalmamışsa, sık sık aklınıza ölüm düşünceleri geliyorsa; _____
- bu şikayetleriniz nedeniyle alkol veya sakinleştirici ilaç kullanıyorsanız; _____
- sıkırlık, gerginlik gibi şikayetlerinizde artış oluyorsa; _____
- moraliniz oldukça düşükse, canınız hiçbir şey yapmak istemiyorsa; _____
- bütün denemelerinize rağmen korkunuz, yaşamınızda hala sorun yaratıyorsa veya bu denemeleri herhangi bir nedenle yapamıyorsanız, bir uzmana başvurmalısınız.

1. Kendini durdurmak
2. Kontrolünden çıkmak
3. Çok korkmak
4. Endişelenmek

- İçi içini yemek
- kendini tutmak
- kendini kaybetmek
- ödü kopmak

2.2.7. Dinleme Metni: Tutkular Üzerine

Bu dinleme metni işaretleme, çoktan tek seçmeli ve kısa cevaplı boşluk doldurma etkinliğinden oluşmaktadır. Bu etkinlikte birinci soru aşağıdaki gibidir:

Adrenalin kana karıştığında;
ağız içinde daha çok sıvı salgılanıyor.
vücuttaki kan daha hızlı akıyor.
kaslar geriliyor.
kalp atışlarının ritmi bozuluyor.
bazı insanlar kendisini daha enerjik hissediyor.

Bu soru öğrencinin ön bilgileri, hayattaki tecrübeleri ve mantığı yoluyla cevaplanabilecek düzeyde bir sorudur.

2.2.8. Dinleme Metni: Dünyanın Dansı

Bu dinleme metni yanlış bulma, işaretleme ve tümce tamamlama etkinliğinden oluşmaktadır. Aşağıda yer alan işaretleme etkinliği öğrencinin art alan bilgisi, ön bilgileri, hayattaki tecrübeleri yoluyla cevaplanabilecek düzeyde bir sorudur.

Şekil 10: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı, 2012, s. 46

	Romantik	Enerjik	Eşli	Çok Kültürlü
Salsa				
Vals				
Samba				
Rumba				
Rock'n Roll				
Sirtaki				
Break Dans				

2.2.9. Dinleme Metni: Türk Lirası Banknotları

Bu dinleme metni doğru yanlış ve dört seçenekli çoktan tek seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Dinleme metninde yer alan çoktan tek seçmeli 1. soru aşağıdaki gibidir:

Yeni banknotlarda portresi yer alan kişiler,
Yalnızca Türk toplumu için önem taşımaktadır.
Siyasette önemli konumlarda bulunmuşlardır.
Yalnızca bir grup için değil, halkın tümü için önem taşımaktadır.
Birer bilim insanı olarak tüm dünyada tanınmaktadırlar.
Doğru yanlış bölümünde yer alan

Yeni banknotların hepsinde Atatürk'ün portresi var. D Y

Yeni banknotların sahte olup olmadığı sadece makineler tarafından anlaşılabilir. D Y

Sorularında yer alan “hepsinde”, “sadece”, “yalnızca” ifadelerinin bulunması yanlış seçenek türetmeye yönelik kullanılan ifadelerden biridir. Her, hep, kesinlikle, sadece gibi ifadelerin bulunduğu seçenekler genellikle metinden çıkarılamayacak bilgiler taşımaktadır. Soru yazarının bu kullanımları sorunun doğru ya da yanlışlığını pekiştirmek için kullandığı düşünülmektedir.

2.2.10. Dinleme Metni: Rap: Argo Mu, Küfür Mü?

Bu dinleme metni doğru yanlış, var yok ve çoktan tek seçmeli sorulardan oluşmaktadır. Çoktan tek seçmeli soru aşağıdaki gibidir:

Şekil 11: Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı, 2012, s. 77

Bu yeni tarz hip hop ya da rap olarak anılıyor

- Ünlü şair ölümünün yedinci yılında törenlerle anıldı.
- Dün kulakların çınladı mı? Dün bütün gün anıldın.
- Cunda Adası bazılan tarafından Ali bey adası olarak anılır.
- Onun fedakârlıkların her zaman anacağım.

Bu soru öğrencinin Türkçe bilgisi ile cevaplanabilecek düzeyde bir sorudur. Bu soruyu cevaplandırmak için metni dinlemeye gerek yoktur.

2.3. Türkçeye Yolculuk Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabındaki Dinleme Becerisi İçin Hazırlanan Metin Sonu Sorularına Ait Bulgu ve Yorumlar

Bu dinleme metni dört seçenekten oluşan çoktan tek seçmeli beş sorudan ve doğru yanlış etkinliklerinden oluşmaktadır. Bu dinleme metninde çoktan tek seçmeli soru bölümünde yer alan dördüncü soru ile doğru yanlış bölümünde yer alan beşinci soru birbirine ipucu niteliğindedir. Sorular;

4. Afrika'da düğünlerde gelinle damadın bir süpürge üzerinden atlaması neyi temsil etmektedir?

- A) Eskiye dair kötülükleri süpürmeyi
- B) Düşmanlardan kurtulmayı
- C) Fakirlikten kurtulmayı
- D) Geçmişini tamamen unutmayı

5. Afrika’da düğünlerde gelinle damat süpürgeyle yerleri süpürürler. D Y

Çoktan tek seçmeli bölümde dördüncü sorunun yönergesi beşinci sorunun zaten yanlış olduğu bilgisini vermektedir.

2.3.2. Dinleme Metni: Bayram Gelenekleri

Bu dinleme metni altı adet doğru yanlış ve dört seçenektan oluşan çoktan tek seçmeli altı sorudan oluşmaktadır. Aşağıda yer alan çoktan tek seçmeli etkinlikler öğrencinin art alan bilgisi, ön bilgileri, hayattaki tecrübeleri yoluyla cevaplanabilecek düzeyde sorulardır. Kurban bayramı hakkında ön bilgiye sahip olan her öğrencinin dinlemeden de kolaylıkla cevaplayacağı türden sorulardır.

1. Bayram namazı kılındıktan sonra insanlar nerede bayramlaşırlar?

A) evde B) pazarda C) cami önünde D) sokakta

2. Evde ilk önce kimlerin eli öpülerek bayramları kutlanır?

A) çocuklar B) anne ve baba C) komsular D) dede ve nine

4. Yaşlılar bayram günlerinde neden evden çıkmazlar?

A) Gezmeyi sevmedikleri için B) Küçüklerin kendilerini ziyaret etmeleri için
C) Çok hasta oldukları için D) Yalnız kalmayı sevmedikleri için

5. Kurban Bayramında kesilen kurbanın eti ne yapılır?

A) satılır.
B) dolapta saklanır.
C) fakirlere, komşulara ve akrabalara dağıtılır.
D) etin hepsi ev halkı tarafından yenir.

2. Bayram için önceden hazırlanmış elbiselere bayramlık denir. D Y

3. Bayramlarda büyükler, küçüklere “Bayramın mübarek olsun” derler. D Y

4. Bayram ziyaretleri sadece akrabalara yapılır. D Y

5. Kurban Bayramında fakirlere, komsulara ve akrabalara et dağıtılır. D Y

- Doğru yanlış bölümünde yer alan dördüncü sorudaki “sadece” ifadesi sorunun yanlışlığına dair ipucu vermektedir.
- Çoktan tek seçmeli beşinci soru ile doğru yanlış bölümündeki sorular binişiklik taşımaktadır.
- Çoktan tek seçmeli bölümündeki dördüncü sorunun sadece A seçeneği olumsuz yapı ile oluşturulmuştur. Bu durum da cevabın yanlışlığına dair ipucu vermektedir.
- Çoktan tek seçmeli bölümündeki beşinci soruda çeldiriciler doğru yanıt ile aynı uzunlukta hazırlanmalıdır. Seçenekler arasındaki uzunluk kısalık durumu cevaba dair ipuçları taşımaktadır.
- Çoktan tek seçmeli bölümündeki beşinci soruda D seçeneğinde yer alan “hepsi” ifadesi yanlış seçenek türetmeye yönelik kullanılan ifadelerden biridir. Bu durum da doğru cevaba ipucu vermektedir.

2.3.3. Dinleme Metni: _____

Bu dinleme metni çoktan tek seçmeli dört seçenekli ve kısa cevaplı sorulardan oluşmaktadır.

3. Günümüzde çömlekten neler yapılmaktadır?

.....

Dinlediğiniz metne göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Çömlekten tencere ve kase yapılır.
- B) Çömlekten süs eşyaları yapılır.
- C) Çömlekçilik günümüzde çok yaygındır.
- D) Çömlek killi toprakla yapılır.

Metni dinledikten sonra açık uçlu soruya cevap verebilen öğrenci yukarıda yer alan çoktan tek seçmeli sorunun A seçeneğini ya doğrudan eleyecektir ya da doğru kabul edecektir.

2.3.4. Dinleme Metni: _____

Bu dinleme metni çoktan tek seçmeli dört seçenekli ve kısa cevaplı sorulardan oluşmaktadır.

Şekil 12: Türkçeye Yolculuk Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı, 2017, s. 52

Metne göre aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?
A) Kardiyoloji alanında müziğin olumlu etkisinden söz edilemez.
B) Müzik dinleyen insan kendisini yorgun hisseder.
C) Müzik insanın fizyolojik tepkilerini azaltır.
D) Anne karındaki bebek müziğe olumlu tepkiler verir.

Metinde verilen bilgiler doğrultusunda aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?
A) Müzik Latince'de "perilerin dili" anlamına gelir.
B) Müzik hayvanlarda olumsuz etkilerde bulunabilir.
C) Müzik dinlemek, insanın estetik duygusunu ve ritim sezgisini uyarak geliştirir.
D) Müzik terapi, alkol ve madde bağımlılığının tedavisinde de önemli bir yere sahiptir.

Müzik için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
A) Müziğin kendine özgü bir dili vardır.
B) Müzik evrensel bir niteliğe sahiptir.
C) Birçok medeniyette ruhsal hastalıkların tedavisinde müzikten istifade edilmiştir.
D) Müzik insanın yaşam heyecanını yok eder.

17. İsaretleyelim.

	Doğru	Yanlış
Müzikle terapinin kullanım alanı çok sınırlıdır.		
Farabi, Razi, İbn Sina gibi İslam alimleri müziği tedavi amaçlı kullanmışlardır.		
Müzik, kişiyi dinlendirir, canlandırır, sakinleştirir ve insani yönünü zenginleştirir.		
Yapılan bilimsel araştırmalarda klasik müziğin iyileştirici etkisi tespit edilememiştir.		

- Çoktan tek seçmeli bölümündeki birinci sorunun sadece A seçeneği olumsuz yapı ile oluşturulmuştur. Bu durum da cevabın yanlışlığına dair ipucu vermektedir.
- Çoktan tek seçmeli bölümündeki birinci soru öğrencinin art alan bilgisi, ön bilgileri, hayattaki tecrübeleri yoluyla cevaplanabilecek düzeyde sorudur.
- Çoktan tek seçmeli bölümündeki ikinci soruda yer alan çeldiriciler doğru yanıt ile aynı uzunlukta hazırlanmalıdır. Seçenekler arasındaki uzunluk kısalık durumu cevaba dair ipuçları taşımaktadır.
- Çoktan tek seçmeli bölümündeki ikinci sorunun yalnızca B seçeneği anlamca olumsuz bir yargı içermektedir. Bu durum doğru cevaba ipucu taşımaktadır.
- Çoktan tek seçmeli bölümündeki üçüncü soruda yer alan çeldiriciler doğru yanıt ile aynı uzunlukta hazırlanmalıdır. Seçenekler arasındaki uzunluk kısalık durumu cevaba dair ipuçları taşımaktadır.
- Çoktan tek seçmeli bölümündeki üçüncü sorunun yalnızca D seçeneği anlamca olumsuz bir yargı içermektedir. Bu durum doğru cevaba ipucu vermektedir.
- Doğru yanlış bölümündeki üçüncü ve dördüncü sorular öğrencinin art alan bilgisi, ön bilgileri, hayattaki tecrübeleri yoluyla cevaplanabilecek düzeyde sorulardır.

2.3.5. Dinleme Metni: Kitaplar Hazinesidir

Bu dinleme metni doğru yanlış ve boşluk doldurma etkinliğinden oluşmaktadır. Doğru yanlış bölümünde yer alan üç soru ile boşluk doldurma etkinliğindeki üç soru birbirine ipucu vermektedir. Metni dinlemeden önce soruları okuyan öğrenci doğru yanlış bölümündeki üç sorunun doğru olduğuna dair metni dinlemeden, boşluk doldurma etkinliklerinde yer alan bilgilere göre çıkarım yapabilir.

1. Kitap okuyan insanlar bir adım öndedir.	D	Y
Çocukların okumayı sevmeleri için ailelerinden çok öğretmenleri yardım etmelidir.	D	Y
Okuyarak, cehaleti yok etmek mümkündür.	D	Y

Bilgi cehaleti yok edecektir.

Çünkü

Kitap okuyan insanlar, okumayanlara göre bir adım öndedir.

Çünkü.....

Kitap okuma alışkanlığını öğretmenler ile anne ve babalar kazandırmalıdır.

Çünkü.....

2.3.6. Dinleme Metni: Çöpler Neden Toplanmıyor?

Bu dinleme metni açık uçlu altı sorudan oluşmaktadır. Dinleme metninin başlığı üçüncü sorunun cevabına ipucu vermektedir.

- 3) Mahalleli, belediyeye neden dolayı tepki gösteriyor?

.....

2.3.7. Dinleme Metni: _____

Bu dinleme metni beş adet doğru yanlış sorusundan oluşmaktadır. Sorularda yer alan ikinci ve üçüncü sorular birbiriyle çelişmektedir. Bir sorunun doğru olduğunu anlayan öğrenci diğer soruyu dinlemeden doğrudan yanlış olarak cevaplayacaktır.

2. İnsan Kaynakları Müdürü, Özgür'ün ise alındığını söyledikten sonra ev adresini ister.	D	Y
3. Özgür, e-posta adresi olmadığı için ise alınmaz.	D	Y

2.3.8. Dinleme Metni: Kuzey Buz Denizi'ndeki Araştırma Yolculuğu Sona Erdi

Bu dinleme metni çoktan tek seçmeli dört seçenekli dört sorudan oluşmaktadır.

2. İki ay kadar süren gezinin sonunda araştırmacılar neler elde etmiştir?

- A) Okyanusun dibini gösteren ayrıntılı haritalar ve farklı canlı türlerinin yaşamlarına ilişkin gözlemler.
- B) Okyanusun dibini gösteren fotoğraflar ve canlı örnekler.
- C) Okyanusta yaşayan canlıların kalıntılarını.
- D) Okyanusun dibindeki bitki örtüsünden çeşitli örnekler.

Yukarıdaki soruda yer alan çeldiriciler doğru yanıt ile aynı uzunlukta hazırlanmıştır. Seçenekler arasındaki uzunluk kısalık durumu cevaba dair ipuçları taşımaktadır.

2.3.9. Dinleme Metni: Hepimiz İnsanız

Bu dinleme metni çoktan tek seçmeli dört seçenekli üç sorudan oluşmaktadır.

2) Proje kapsamında aşağıdakilerden hangisi yapılmamıştır?

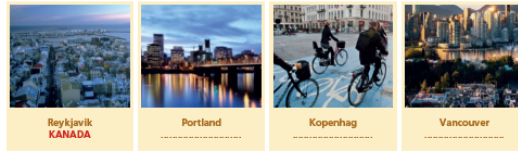
- A) Anket çalışmaları hazırlanmıştır.
- B) Proje sonunda konferans gerçekleştirilmiştir.
- C) İnternet sitesi, kitapçık gibi proje araçları oluşturulmuş ve dağıtımı yapılmıştır.
- D) Projede görevli olanlar yaşadıklarını anlatmıştır.

Yukarıdaki soruda yer alan çeldiriciler doğru yanıt ile aynı uzunlukta hazırlanmıştır. Seçenekler arasındaki uzunluk kısalık durumu cevaba dair ipuçları taşımaktadır. Aynı zamanda A, B ve C seçenekleri edilgen yapı ile oluşturulmuşken D seçeneğinin farklı bir yapıda oluşturulması doğru cevaba ipucu vermektedir.

2.3.10. Dinleme Metni: Dünyanın En Etkili Enerji Tasarrufu Yapan Şehirleri

Bu dinleme metni boşluk doldurma ve işaretleme etkinliklerinden oluşmaktadır. Boşluk doldurma etkinliğinde şehirlerle ülkelerin eşleştirilmesi istenmiştir. Bu soru öğrencinin art alan bilgisi, ön bilgileri, hayattaki tecrübeleri yoluyla cevaplanabilecek düzeyde bir sorudur. Ayrıca işaretleme etkinliğinde şehirlerin hangi ülkelere ait oldukları yer almaktadır. Dolayısıyla öğrenci dinlemeden boşluk doldurma etkinliğini yapabilecektir. Ancak unutulmamalıdır ki her beceride öğrencilerin genel kültürlerinin test edilmesi uygun değildir.

Şekil 13: Türkçeye Yolculuk Yabancılar İçin Türkçe B2 Ders Kitabı, 2017, s. 152

14. Dinleyelim, İşaretleyelim.

Dinlediğiniz metne göre hangi özellik hangi şehre aittir?	Reykjavik (İzlanda)	Kopenhag (Danimarka)	Portland (ABD)	Vancouver (Kanada)
	Yenilenebilir enerji yöntemlerini 1907'den beri bölgesel olarak kullanıyor.			

2.3.11. Dinleme Metni: Gül ve Bülbülün Hikâyesi

Bu dinleme metni çoktan tek seçmeli ve eşleştirme etkinliklerinden oluşmaktadır. Aşağıdaki soru öğrencinin dinlemeden Türkçe bilgisine dayanarak cevaplayacağı türden çoktan tek seçmeli bir sorudur.

1. “Bülbül, güle ilk gördüğü andan itibaren vurulmuş.” cümlesinde geçen “vurul-“ kelimesi aşağıdaki cümlelerin hangisinde aynı anlamda kullanılmıştır?

- A) Evin kapısı hızlı hızlı vuruluyordu.
- B) Her gün gittiğim lokantanın kapısına kilit vurulmuştu.
- C) Aysel'i görür görmez ona vurulmuştu.
- D) Geçen haftaki olayda hırsız polis tarafından bacağından vurulmuş.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada yabancılar Türkçe öğretiminde alanda sıklıkla kullanılan Yedi İklim Türkçe Öğretim Seti, Türkçeye Yolculuk ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe B2 ders kitaplarında yer alan dinleme becerisinin metin sonu soruları ölçme değerlendirme bağlamında incelenmiştir. Çalışma; soru kökü ve seçeneklerde doğru cevaba ipucu veren kullanımlar olup olmaması bağlamında sınırlandırılmıştır. İncelemede sadece metin sonu soruları ele alınmıştır, dinleme metinleri incelenmemiştir. Bu bağlamda dinleme metinlerinin doğru anlaşılıp anlaşılmadığı, metin içerisinde cevap için yeterli bilgi olup olmadığı, soruların metnin tamamına dağıtılıp dağıtılmadığı, çeldiricilerin metin içerisinde geçip geçmediği gibi durumlar çalışmanın dışında tutulmuştur.

Yedi İklim Türkçe Öğretim Setinde toplam 28 dinleme becerisine ait metin sonu soruları yukarıda söz edilen hata bağlamında incelenmiştir. 9 dinleme becerisine ait metin sonu sorularınının 33'ünde soru kökü ve seçeneklerde doğru cevaba ipucu veren kullanımlar olduğu tespit edilmiştir. Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe ders kitabında ise toplamda 21 dinleme metni incelenmiştir. İncelenen metin sonu sorularında

10 dinlemenin metnine ait hazırlanmış metin sonu sorularının 18'inde soru kökü ve seçeneklerde doğru cevaba ipucu veren kullanımlar olduğu görülmüştür. Türkçeye Yolculuk ders kitabında ise 16 dinleme metni incelenmiş, 11 dinleme metni için hazırlanmış toplamda 30 soruda soru kökü ve seçeneklerde doğru cevaba ipucu veren kullanımlar olduğu tespit edilmiştir. Yeni Hitit'teki hata oranı diğer iki kitaba oranla daha azdır. İncelenen üç kitapta da soru kökü ve seçeneklerde doğru cevaba ipucu veren kullanımlar olup olmaması ile ilgili hata durumu en çok doğru yanlış, çoktan tek seçmeli ve eşleştirme sorularında rastlanmıştır. Seçenek veya güçlü çeldirici yazmanın zorluğu nedeni ile bu tip testleri hazırlamak güç olduğu da alanyazında vurgulanmaktadır (Gümüş 1975; Tekin 2007; Turgut ve Baykul 2014; Bahar vd. 2015; Doğan 2016). Bu da bu soruları hazırlamanın, çeldirici yazmanın ne kadar zor olduğunu kanıtlar. Burada kitaplarda metin sonu sorularında genelde aynı tip soru tekniklerine yer verildiği görülmektedir. Tanımlanan resmi bulma, resmi tamamlama (Heaton 1999: 72), düzenleme/düzeltilme, özetleme, yeniden anlatma gibi farklı ve alternatif ölçme değerlendirme teknikleri de kullanılmalıdır. Ayrıca özellikle doğru yanlış ve çoktan tek seçmeli soru hazırlamanın çok zor olduğunu da yukarıdaki hata sayısı kanıtlamaktadır.

Kitaplarda dinleme becerisi için hazırlanan metin sonu sorularında soru kökü ve seçeneklerde doğru cevaba ipucu veren kullanımlar;

- çeldiricilerin doğru yanıt ile aynı uzunlukta olmaması
- görsel okuma veya yerleştirme becerisiyle sıraya koyma
- öğrencinin ön bilgileri, hayattaki tecrübeleri ve mantığı yoluyla cevaplanabilecek düzeyde seçenekler yazma
- “Sadece, hiç, bütün, hiçbir, hepsi” vb. sözcüklerin yanlış seçenek türetmeye yönelik kullanılması
- Dinleme becerisi için hazırlanmış soruların okuma becerisi ile karıştırılması
- öğrencinin Türkçe bilgisine dayanarak cevaplayacağı türden sorulara yer verme
- aynı dinleme metni için hazırlanan farklı soru tekniklerinde binişik sorulara yer verme
- olumsuz ifade ile doğru cevaba ulaşma

şeklindedir.

Bu bağlamda Türkçenin yabancılar öğretimi için hazırlanmış ders kitaplarındaki dinleme becerisi için hazırlanan metin sonu sorularının dil öğrenimi ve öğretimine katkı sağlamalı, dinleme etkinliğinin sonunda yer alan soru çeşidi (eşleştirmeli, çoktan tek seçmeli, açık uçlu, doğru-yanlış...), seviyeye uygunluk, anlaşılma vb. yönlerden hedef kitlenin seviyesine uygun olarak hazırlanmalıdır. Ünite sonlarında farklı soru türlerine yer verilmelidir.

Ayrıca kitap yazarları tarafından hazırlanan metin sonu sorularının sadece dinleme becerisi için değil diğer beceri alanlarını da dâhil olmak üzere geçerliği ve güvenilirliği için ölçme değerlendirme uzmanlarından destek alınmalı veya Türkçe Öğretim Merkezleri tarafından kurulacak bir ölçme merkezi tarafından kontrol edilmesi

yerinde olacaktır. Yabancılara Türkçe öğretimi için ortak amaç ve kazanımların ayrıntılı bir şekilde belirlendiği nitelikli bir öğretim programının hazırlanması da kitaplardaki metin sonu sorularının çeşitliliğine, içeriğine ve kalitesine yansiyacaktır.

Yukarıda verilen bilgiler ışığında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde dinleme becerisinde kullanılan metin sonu sorular her açıdan ölçme ve değerlendirme ölçütlerine göre hazırlanmalıdır. Özellikle ölçme görevlerinde güvenilirlik ve uygulanabilirlik ölçütlerine uygun olmayan teknikler yerine iletişimsel dil kullanım becerisini ortaya koyan performansa dayalı, doğrudan ve geçerli tekniklerin kullanılmasına özen gösterilmelidir.

Kaynakça

BAHAR, Mehmet, NARTGÜN Zekeriya, DURMUŞ, Soner ve BIÇAK, Bayram, (2015), *Geleneksel-Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Öğretmen El Kitabı*, Ankara: PEGEM Akademi Yayıncılık.

BAŞOL, Gülşah, (2015), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, (3. Baskı) Ankara: Pegem Akademi.

BOYLU, Emrah. (2019). *Yabancılara Türkçe Öğretiminde Ölçme Değerlendirme Uygulamaları ve Standart Oluşturma*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale

CANER, Mustafa ve KURT, Berker, (2020), “Ders Kitabı Değerlendirme Yaklaşımları”. *ZfWT*, XII, 1: 365-382.

DEMİREL, Özcan, (2015), *Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı*, (21. Baskı) Ankara: Pegem A Yayıncılık.

DEVELİ, Hayati, YILDIZ, Cemal vd. (Ed). (2017), *Türkçeye Yolculuk B2 Ders Kitabı*, Ankara: Kesit Eğitim.

DOĞAN, Nuri, (2016), “Çoktan seçmeli testler”, *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme (Ed. H Atılğan)*, Ankara: Anı Yayıncılık, 223-268.

GÖÇER, Ali, (2007), “Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan ders kitaplarının ölçme ve değerlendirme açısından incelenmesi”, *Dil Dergisi*, 137: 30-46.

GÜMÜŞ, Burhan, (1975), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara: Kalite Matbaası.

HEATON, John Brian, (1999), *Writing English Language Tests*, Longman Group Limited.

HUTCHINSON, Tom, & TORRES, Eunice, (1994), “The textbook as agent of change”, *ELT Journal*, IV, 48: 315-328.

KAVRUK, Hasan ve ÇEÇEN, Mehmet Akif (2013). “Türkçe dersi yazılı sınav sorularının bilişsel alan basamakları açısından değerlendirilmesi”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 1(4), 1-9.

KILIÇ, Abdurrahman, & SEVEN, Serdal, (2006), *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.

KURT, *Mustafa ve TEMUR, Nezir, (Ed.)*, (2017), Gazi Üniversitesi Yabancılar İçin Türkçe B2, Ankara: Özel Ofset Basım.

MEB (2021). *Ders Kitaplarını Değerlendirme Raporu (Öğretmen Görüşleri)*, Ankara: İzleme ve Değerlendirme Daire Başkanlığı.

OKTAY, Müzeyyen Rengin. (2015). *Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarındaki Metin Altı Sorularının Bloom Taksonomisi'ndeki Bilişsel Düzeyler Açısından İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Başkent Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

TEKİN, Halil, (2007), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara: Yargı Yayınevi

TERTEMİZ, Neşe Işık, ERCAN, Leyla ve KAYABAŞI, Yücel, (2003), *Ders Kitabı ve Eğitimdeki Önemi, Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme Kılavuzu* (Sosyal Bilgiler 4-8, Vatandaşlık ve insan Hakları Eğitimi 4-8, T.C. inkılap Tarihi ve Atatürkçülük 4-8), Ankara: Nobel Yayınevi.

TURGUT, M. F. ve BAYKUL, Yaşar, (2014), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara: PAGEM Akademi.

UZUN, Nadir Engin, (Ed.), (2012), *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Yüksek B2-C1*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Extended Abstract:

Textbooks, which are the source of accurate knowledge, are obviously a guide and a road map for students and instructors to follow. Course materials with a systematic, organized, and balanced linguistic content include textbooks with visually and aurally enhanced exercises. The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) is used to evaluate the acceptability of Turkish textbooks for foreign students. The majority of Council of Europe member states develop their curriculum for teaching foreigners their native tongue using this Framework. In this context, Turkey, a Council of Europe member, should develop the curriculums and textbooks it will use to instruct foreigners in Turkish in conformity with the standards and requirements in the Framework.

From the beginning to the completion of the educational process, assessment and evaluation are crucial to the development and implementation of the right program. In many areas, including choosing the right tools and equipment, maintaining student motivation, providing feedback to students, and identifying and fixing any defects in the system, measurement and evaluation have a guiding, facilitating, and developing function. It should not be forgotten that the student's level of mental ability and critical thinking is determined by the end text questions, which are written according to the student's language proficiency. It has also been observed that even when students comprehend the material, they have trouble expressing themselves and responding to queries that are beyond their level of language proficiency. The readiness level of the students should be activated in the preparation questions, which should stimulate the students to study and be of a caliber to encourage critical thinking, investigation, and analysis.

To prepare for each skill in teaching Turkish for foreigners, it is critical to evaluate and interpret the quality of the data utilized in the questions. Reliability and validity allow for the interpretation of information quality. However, the literature discusses the type of end text questions created for listening and reading comprehension in the books created for teaching Turkish for foreigners. There are several errors, including the end text questions being inappropriate in terms of subject, genre or substance, not paying attention to the language and phrases used, and not being prepared in line with the skill and outcome to be tested. For example the items at the end the text are not simple and understandable, they contain missing or incorrect information, the same question type is used, the question is inappropriate in terms of structure and content and there are numerous other errors in addition to the negative aspects of the text's structure and content. One of the most common of these mistakes in books is the use of the instructions and the items that give clues to the correct answer. This kind of inaccuracy makes it possible for the learner to respond to the questions without reading the text. For instance, it is inappropriate to include questions in the alternatives that the student will respond to using their local knowledge. At the same time, statements that the student's previous knowledge, experiences, and logic can resolve should not be used to create items.

The aim of this study is to determine the level of the end text listening skill questions prepared for the textbooks used to teach Turkish for foreigners in terms of measure-

ment and evaluation, as well as to assess their contribution to the teaching of language acquisition and offer some suggestions. In the study, document analysis was used in which is one of the qualitative research method. The research was limited to the end text questions prepared for the listening skill in the Yedi İklim Turkish Teaching Set, Türkçeye Yolculuk and Yeni Hitit Turkish for Foreigners B2 textbooks used in teaching Turkish for foreigners. The study was limited with the error of “the instructions and the options/items that give clues to the correct answer”. Each question item was individually examined to see if it included the aforementioned mistake category in accordance with the specified framework. Validity and reliability were discussed with two researchers outside the study, and there was complete agreement about the end text questions and mistake matches.

In Yedi İklim Turkish Teaching Set, the end text questions belonging to a total of 28 listening skills were examined in the context of the above-mentioned error. It has been determined that 33 of the 9 listening skill end text questions contain applications that clue to the right response in the questions and options/items. There were 21 listening texts in Yeni Hitit Turkish for Foreigners textbook in all. It was noted that there were uses that provided clues for the right response in the questions and options/items of 18 of the end text questions created for 10 listening texts. 16 listening parts from the Türkçeye Yolculuk course book were studied and it was found that there were 30 questions in total prepared for 11 listening sections, with uses in the options/items that provided clue for the correct response. Yeni Hitit has a lower mistake rate than the other two books. The true-false, multiple-choice, and matching questions in all three of the books under consideration were where the mistake relating to whether there are uses that provide hints to the correct answer in the question and options/items was most frequently found. The literature also emphasizes how challenging it is to write powerful options/items or distractors for such tasks (Gümüş 1975; Tekin 2007; Turgut and Baykul 2014; Bahar et al. 2015; Doan 2016). This shows how hard it is to create these questions and distractions. Here, it is seen that the same type of question techniques are generally included in the end text questions in the books. Different and alternative assessment and evaluation techniques such as finding the defined picture, completing the picture (Heaton 1999: 72), editing/correction, summarizing, retelling should also be used. In addition, the number of errors above proves that it is very difficult to prepare especially true-false and multiple-choice questions.

In the end text questions prepared for listening skills in the books, the use of the instructions and the items giving clues to the correct answer;

- the distractors are not the same length as the correct answer,
- writing items that can be answered through the student’s prior knowledge, life experiences and logic
- the use of the terms “Only, none, all” etc. to determine the incorrect option.
- mixing the questions prepared for the listening skill with the reading skill
- include questions that the student will answer based on his/her local knowledge.

- giving place to overlapping questions in different question techniques prepared for the same listening text
- reaching the correct answer with a negative expression

As a result, the end text questions prepared for the listening skill in the textbooks prepared for teaching Turkish for foreigners should contribute to language learning and teaching. For example, the type of question at the end of the listening part (paired, multiple-choice, open-ended, true-false...) should be appropriate to the level. Different types of questions should be included at the end of the unit. The use of performance-based, direct, and valid procedures that show communicative language usage abilities rather than methods that do not meet the requirements of validity and application in measuring tasks should receive special consideration.